

אגף כלכלה

המחלקה למחקר כלכלי

ג' תשס"א

9 מרץ 2010
כ"ג אדר תש"ע

סקר לבחינת התופעה של העברת פעילות יצרנית לחו"ל

סקר זה נערך במטרה לבחון את התופעה של העברת קווי ייצור לחו"ל והשלכותיה על התעשייה המקומית. וכן, לבחון האם חל שינוי בהיקף התופעה ובמאפייניה בהשוואה לסקר הראשון בנושא¹, שנערך במאי 2008.

הסקר נערך על-ידי מחלקת המחקר הכלכלי של התאחדות התעשיינים במהלך חודש פברואר 2010 והקיף 138 חברות תעשייתיות.

עיקרי הממצאים

- ← **29% מהחברות בסקר דיווחו כי יש להן פעילות יצרנית בחו"ל**, זאת בדומה לסקר הקודם.
- ← **כמחציתן דיווחו כי פעילות זו מתבצעת באמצעות קבלני משנה בחו"ל**, והיתר דיווחו כי הפעילות בחו"ל מתבצעת במפעלים שבשליטתם. (בדומה לסקר הקודם).
- ← **מחצית מהחברות העבירו פעילות ייצור לחו"ל על חשבון/כתחליף לייצור בארץ**, והיתר במטרה להרחיב את הפעילות, ללא הקטנת קווי הייצור בארץ.
- ← **שני שלישים מהחברות להן פעילות יצרנית בחו"ל מדווחות כי מרבית המוצרים שמיוצרים בחו"ל נמכרים ללקוח הסופי ישירות ממדינת הייצור**. דהיינו, אובדן ייצור למשק.
- ← **העברת הפעילות היצרנית לחו"ל תרמה לשיפור בפעילות מרבית החברות**, בהיבטים של כושר תחרות, הרחבת שווקים, גמישות ורווחיות.
- ← **הפעילות היצרנית בחו"ל צפויה להשפיע לחיוב על הפעילות הכוללת של החברות בשנתיים הקרובות**, אך ייתכנו לה השלכות שליליות על הפעילות המקומית.
- ← **מבין החברות המקומיות**, שאין להן כיום פעילות יצרנית בחו"ל, **ציינו 22% כי בכוונתן להעביר פעילות ייצור לחו"ל בתוך כשנתיים**, משמעות הדבר שבתוך כשנתיים כ- **45% ממפעלי התעשייה יהיו בעלי פעילות יצרנית בחו"ל**.
- ← **בראש רשימת השיקולים להעברת פעילות ייצור לחו"ל: הוזלת עלויות כוח העבודה** (ציון ממוצע של 3.6 מתוך 5), פתרון להתמודדות עם התיסוף (3.4), **כובד הרגולציה בישראל** (3.2), הוזלת תשלומי מיסים ממשלתיים (3.1) ומוניציפאליים (3.0) וקבלת תמריצים ממשלתיים (3.0).
- ← **מרבית החברות מתכוונות להעביר פעילות לחו"ל על חשבון/כתחליף לייצור בארץ**. כך, **45% בלבד מכלל פעילות הייצור צפויים להישאר בארץ** לאחר העברת הפעילות לחו"ל.
- ← **למרות כוונתן להעביר פעילות ייצור לחו"ל**, ציינו החברות כי ישנם מספר גורמים אשר היו מתמרצים אותן להשאיר את פעילות הייצור בארץ, ובהם **סיוע באמצעות תמריצים ממשלתיים**, **שער חליפין אטרקטיבי יותר**, **הסרת חסמים בירוקרטים**, הוזלת עלויות שבשליטת הממשלה והפחתת מיסוי מוניציפאלי.

כחול לבן - זה עובד לטובתנו

¹ הסקר הקודם נערך לקראת סוף חודש אפריל ועד סוף מאי 2008 והקיף 142 חברות תעשייתיות.

התאחדות התעשיינים בישראל | בית התעשייה, רח' המרד 29, תל-אביב 68125. טל': 03-5198805-6-7, פקס: 03-5198786-32, econom@industry.org.il

Manufacturers Association of Israel | Industry House, 29 Hamered St., Tel-Aviv 68125, Israel. Tel: 972-3-5198805-6-7 Fax: 972-3-5198786-32

www.industry.org.il

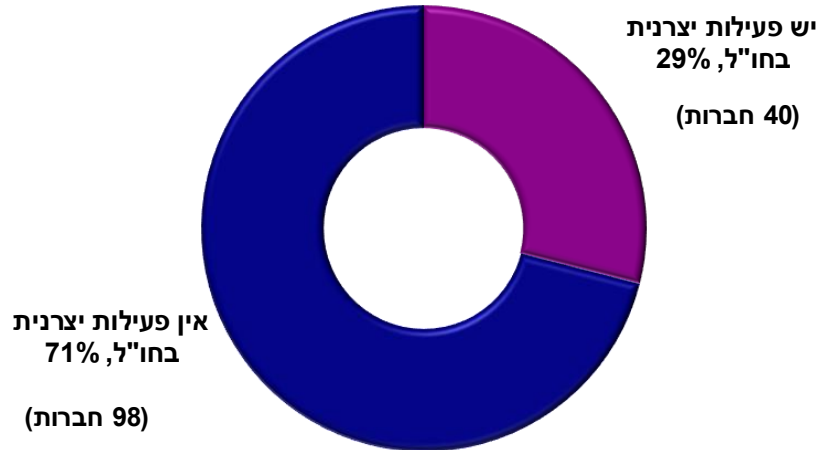
אגף כלכלה

המחלקה למחקר כלכלי

פרק I: היקף התופעה

29% מהחברות שהשתתפו בסקר דיווחו כי יש להן פעילות יצרנית בחו"ל² ויתר החברות (71%) ציינו כי אין להן פעילות יצרנית בחו"ל.

האם לחברתך פעילות יצרנית בחו"ל?

ממצאים אלו מעידים כי לא חל שינוי בהיקף החברות להן פעילות יצרנית בחו"ל בשנתיים החולפות, מאז הסקר הקודם שנערך במאי 2008, אז דיווח שיעור דומה של חברות (31%) על פעילות יצרנית בחו"ל.

נציין, כי בעוד ש-21% מהחברות שהשתתפו בסקר הקודם דיווחו כי בכוונתם להעביר פעילות ייצור לחו"ל בפרק זמן ממוצע של כשנתיים, הרי שלפי ממצאי הסקר הנוכחי מהלך זה לא יושם, שכן לא חלה עלייה בשיעור החברות להן פעילות יצרנית בחו"ל. להערכתנו, הסיבה לכך נעוצה במשבר הכלכלי הגלובלי שהעמיק בשלהי 2008, ואילץ את החברות לדחות ואף לבטל תוכניות להתרחבות בחו"ל.

פרק II: מאפייני החברות להן פעילות יצרנית בחו"ל (40 חברות)

אופן פעילות הייצור בחו"ל³

למעלה ממחצית (52%) מהחברות בסקר להן פעילות יצרנית בחו"ל, דיווחו כי פעילות זו מתבצעת באמצעות קבלני משנה בחו"ל (זאת בדומה לסקר הקודם):

- 22% מהחברות דיווחו כי הן מייצרות באמצעות קבלני משנה בחו"ל, תוך בעלות על מלאי חומרי הגלם של המוצרים שמוצרים בחו"ל (רישום המלאי בתהליך בדו"חות הכספיים של החברה).

- היתר - 30% מהחברות, דיווחו כי הן מייצרות באמצעות קבלני משנה בחו"ל, ללא בעלות על מלאי חומרי הגלם של המוצרים שמוצרים בחו"ל, אך תוך מעורבות בתהליכי תכנון/פיתוח המוצרים שקבלני המשנה מייצרים בחו"ל.

48% מהחברות להן פעילות ייצור בחו"ל דיווחו כי הייצור בחו"ל מתבצע במפעלים שבבעלותם, מרביתם בעלי השליטה במפעל⁴, והמיעוט בבעלות חלקית.

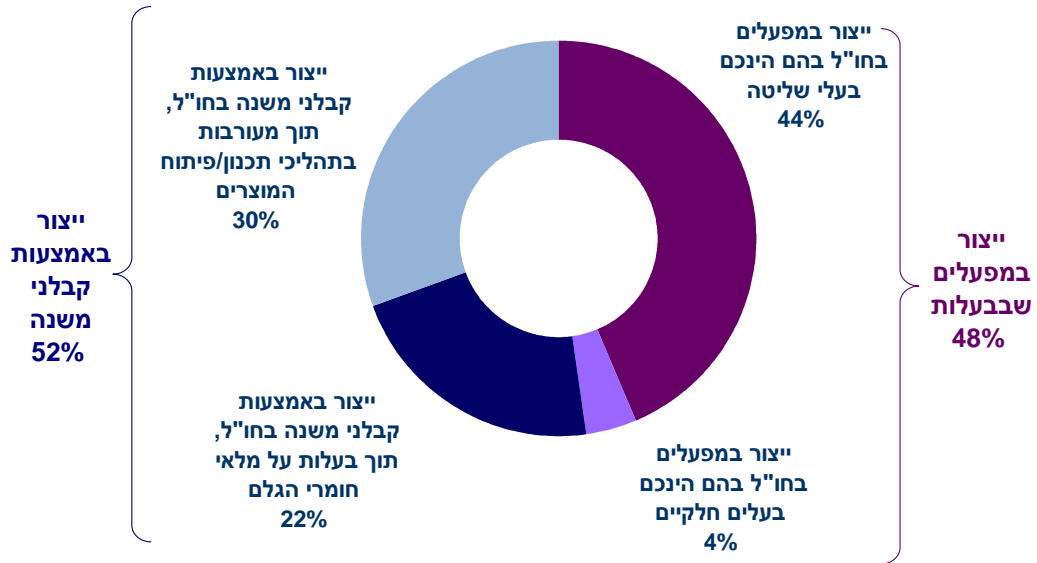
² מבין 138 חברות שהשתתפו בסקר - ציינו 98 חברות כי אין להן פעילות יצרנית בחו"ל ו-40 חברות ציינו כי יש להן פעילות יצרנית בחו"ל.

³ לשאלה זו ולשאלות הבאות השיבו 21 עד 24 חברות.

אגף כלכלה

המחלקה למחקר כלכלי

באיזה אופן מתבצע עיקר פעילות הייצור בחו"ל?

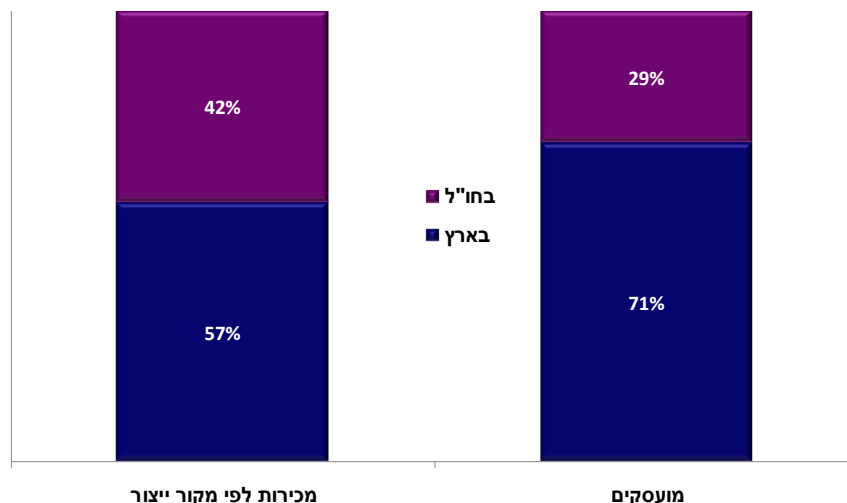
המטרה העיקרית להעברת הפעילות לחו"ל

מחצית מהחברות העבירו פעילות ייצור לחו"ל על חשבון/כתחליף לייצור בארץ, והיתר במטרה להרחיב את הפעילות, ללא הקטנת קווי הייצור בארץ.

התפלגות המכירות והתעסוקה

בממוצע, 57% מכלל המכירות של החברות שהשתתפו בסקר נובעים ממוצרים שיוצרו בארץ ו- 43% מכלל המכירות נובעים ממוצרים שיוצרו בחו"ל. בהשוואה לסקר הקודם, ניכר כי חלה ירידה בשיעור המכירות של מוצרים שיוצרו בארץ, למול עלייה במכירות המוצרים שיוצרו בחו"ל (70% בארץ ו- 30% בחו"ל בסקר הקודם).

התפלגות המועסקים והמכירות לפי מקור ייצור

בנוסף, מדווחות החברות כי 71% מכלל העובדים שלהן מועסקים בארץ, והיתר מועסקים בחו"ל, זאת בדומה לממצאי הסקר הקודם.

⁴ בעלי שליטה - החזקה מעל 50% מהון המניות של החברה בחו"ל; בעלים חלקיים - החזקה מתחת ל- 50% מהון המניות.

אגף כלכלה

המחלקה למחקר כלכלי

ייעוד המוצרים שמיוצרים בקווי הייצור בחו"ל

שני שלישים מהחברות להן פעילות יצרנית בחו"ל מדווחות כי מרבית המוצרים שמיוצרים בחו"ל נמכרים ללקוח הסופי ישירות ממדינת הייצור (דהיינו, הפסד יצוא למדינת ישראל), 21% מדווחים כי המוצרים מוחזרים לארץ לשם עיבוד נוסף והיתר (13%) מדווחים כי המוצרים מוחזרים לארץ לשם מכירה ללקוח הסופי.

המדינות בהן פועלות חברות התעשייה הישראליות

בדומה לממצאי הסקר הקודם, מרבית החברות שהשתתפו בסקר הנוכחי ציינו כי פעילות הייצור שלהן בחו"ל מתבצעת במערב אירופה (בעיקר בגרמניה). מספר גבוה של חברות ציינו גם את ארה"ב ואת סין כמוקד בו מתבצעת פעילות הייצור שלהן.

בראש רשימת השיקולים לבחירת המדינה בה הן פועלות, דורגו הגורמים הבאים (לפי סולם של 1= חשיבות נמוכה עד 5=חשיבות גבוהה)

- ◀ קירבה לשוקי יעד (ציון של 3.4)
- ◀ הוזלת עלויות עבודה (ציון של 3.3)
- ◀ כובד הרגולציה בישראל (3.0)
- ◀ הוזלת עלויות חומרי גלם (2.8)
- ◀ הוזלת עלויות הובלה (2.7)

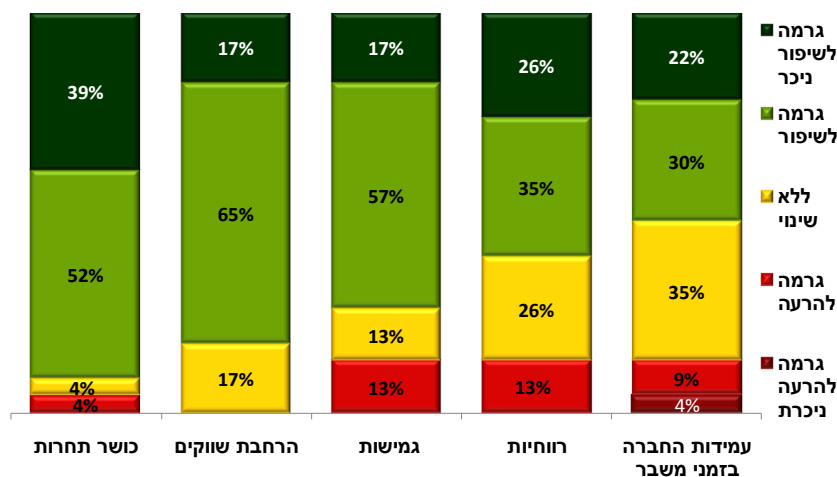
18% מהחברות להן פעילות יצרנית בחו"ל ציינו כי קיבלו סיוע מהמדינות אליהן הן העבירו את פעילות הייצור בחו"ל. מהן, ציינו כל החברות כי קיבלו מענקי סיוע מהמדינה הקולטת. בנוסף, ציינו 75% מהן כי קיבלו הטבות מס וסיוע במימון מאותן מדינות. כמו כן, נהנו מחציתן מהקלה בבירוקרטיה ובקבלת אשרות עבודה מהמדינות הקולטות.

השפעת העברת הפעילות היצרנית לחו"ל על החברה

העברת הפעילות היצרנית לחו"ל תרמה לשיפור בפעילות מרבית החברות:

- ◀ 91% מהמשיבים ציינו כי העברת הפעילות לחו"ל גרמה לשיפור בכושר התחרות
- ◀ 83% ציינו כי העברת הפעילות תרמה להרחבת שווקים
- ◀ 74% ציינו כי ההעברה הביאה לשיפור בגמישות החברה
- ◀ 61% ציינו כי העברת הפעילות היצרנית לחו"ל תרמה לשיפור ברווחיות
- ◀ 52% ציינו כי העברת הפעילות הביאה לשיפור בעמידות החברה בזמני משבר

כיצד השפיעה העברת הפעילות היצרנית לחו"ל על כל אחד מהפרמטרים הבאים?

אגף כלכלה

המחלקה למחקר כלכלי

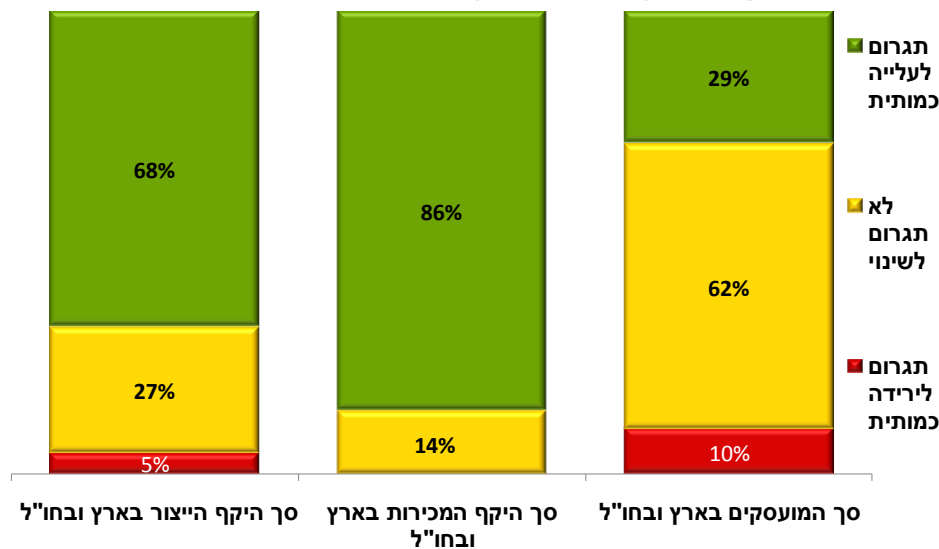
עם זאת, 13% מהחברות דיווחו כי העברת הפעילות היצרנית לחו"ל גרמה להרעה ברווחיות החברה, בגמישותה ובעמידותה בזמני משבר. נציין כי לא נמצא מכנה משותף לחברות אלו אשר יכול להוות הסבר לפגיעה.

השפעת הפעילות היצרנית בחו"ל על פעילות החברה בשנתיים הקרובות (2011-2010)

השפעה על היקף הפעילות הכוללת של החברה (בארץ ובחו"ל)

ממצאי הסקר מגלים כי הפעילות היצרנית בחו"ל צפויה להשפיע לחיוב על הפעילות הכוללת של החברות בשנתיים הקרובות: 68% מהחברות ציינו כי בשל הפעילות בחו"ל תחול עלייה בהיקפי הייצור הכוללים (בארץ ובחו"ל) ו- 86% ציינו כי תחול עלייה בסך היקף המכירות.

כיצד צפויה להשפיע הפעילות היצרנית בחו"ל על היקפי פעילות החברה בשנתיים הקרובות (2010-2011) כל אחד מהפרמטרים הבאים?

מנגד, 27% מהחברות העריכו כי הפעילות בחו"ל לא תשנה את היקף הייצור הכולל (בארץ ובחו"ל) ו- 14% העריכו כי הפעילות בחו"ל לא תשנה את היקף המכירות הכולל.

29% מהחברות העריכו כי הפעילות היצרנית בחו"ל תגרום לעלייה במצבת העובדים הכוללת של החברה (בארץ ובחו"ל) בשנתיים הקרובות. מנגד, מרבית החברות (62% מהן) סבורות כי הפעילות היצרנית בחו"ל לא תביא לשינוי בהיקף המועסקים הכולל בחברה, והיתר (10%) מעריכות כי הדבר יביא לירידה בסך המועסקים של החברה.

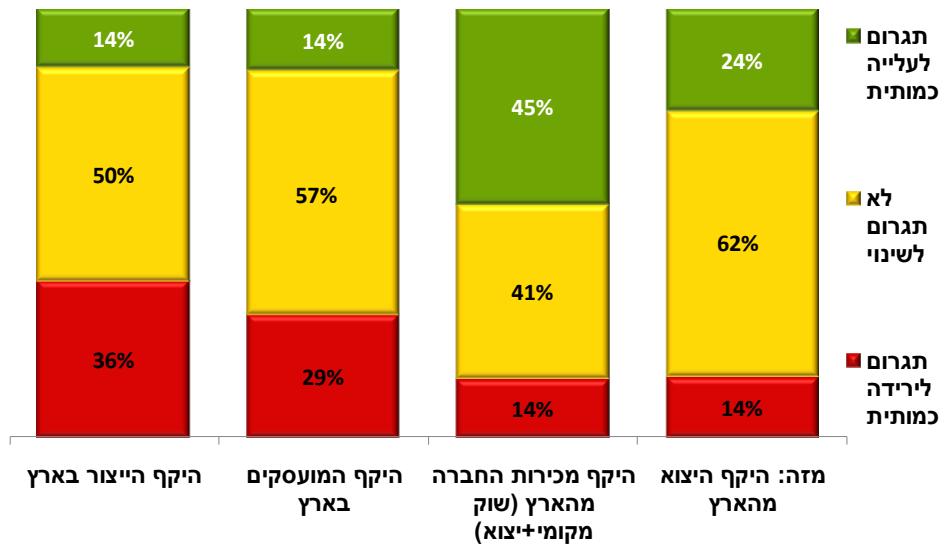
השפעה על היקף הפעילות של החברה בארץ בלבד

על אף ההשפעה החיובית הצפויה של הפעילות היצרנית בחו"ל על הפעילות הכוללת של החברות, אין להתעלם מההשלכות השליליות האפשריות על הפעילות המקומית של החברות הישראליות: 36% מהחברות שהשתתפו בסקר העריכו כי הפעילות היצרנית בחו"ל תגרום לירידה בהיקף הייצור בארץ ו- 29% סברו כך לגבי היקף המועסקים בארץ. בנוסף, 14% מהחברות העריכו כי פעילות הייצור בחו"ל תגרום לירידה בהיקף המכירות מהארץ לשוק המקומי וליצוא.

אגף כלכלה

המחלקה למחקר כלכלי

כיצד צפויה להשפיע הפעילות היצרנית בחו"ל על היקפי פעילות החברה בשנתיים הקרובות (2010-2011) כל אחד מהפרמטרים הבאים?

פרק III: מאפייני החברות המקומיות, להן אין פעילות יצרנית בחו"ל (98 חברות)

מבין החברות המקומיות, להן אין פעילות יצרנית בחו"ל, ציינו 22% כי בכוונתן להעביר פעילות ייצור לחו"ל בפרק זמן ממוצע של כשנתיים ממועד ביצוע הסקר⁵. משמעות הדבר, שבתוך כשנתיים יהיו כ- 45% ממפעלי התעשייה בעלי פעילות יצרנית בחו"ל⁶.

בהשוואה לסקר הקודם, חלה ירידה בשיעור החברות המקומיות המתכוונות להעביר פעילות ייצור לחו"ל (22% בסקר הנוכחי לעומת 30% בסקר הקודם). להערכתנו, ירידה זו חלה על רקע המשבר הכלכלי העולמי המאלץ את החברות לנקוט ביתר שמרנות.

מרבית החברות המקומיות המתכננות להעביר פעילות ייצור לחו"ל, ציינו כי בכוונתן לבצע מהלך זה על חשבון/כתחליף לייצור בארץ (73% מהן) ורק המיעוט מתכננות להעביר פעילות ייצור לחו"ל על מנת להרחיב פעילות, ללא הקטנת קווי הייצור בארץ.

היקף הפעילות הצפוי להישאר בארץ לאחר העברת הפעילות לחו"ל

העברת הפעילות היצרנית לחו"ל צפויה לפגוע בהיקפי הפעילות המקומיים: על פי ממוצע דיווחי החברות, רק 45% מכלל פעילות הייצור צפויים להישאר בארץ לאחר העברת הפעילות לחו"ל.

בנוסף, 36% מהחברות בלבד ציינו כי לאחר העברת הפעילות לחו"ל הן תשארנה בארץ את פעילות התמיכה הטכנית ושירות הלקוחות, ורק 55% ציינו כי תשארנה את פעילות המכירות והשיווק.

מנגד, מרבית החברות מתכננות להשאיר בארץ את פעילות הניהול לאחר העברת הפעילות היצרנית לחו"ל (82% מהן) ואת פעילות הפיתוח והתכנון (68% מהן).

⁵ חברות אלו מהוות כ- 16% מסך החברות שהשתתפו בסקר – מקומיות ורב-לאומיות.
⁶ כ- 29% שיש להם כבר היום פעילות יצרנית בחו"ל + 16% המתכננים להעביר פעילות יצרנית לחו"ל.

אגף כלכלה

המחלקה למחקר כלכלי

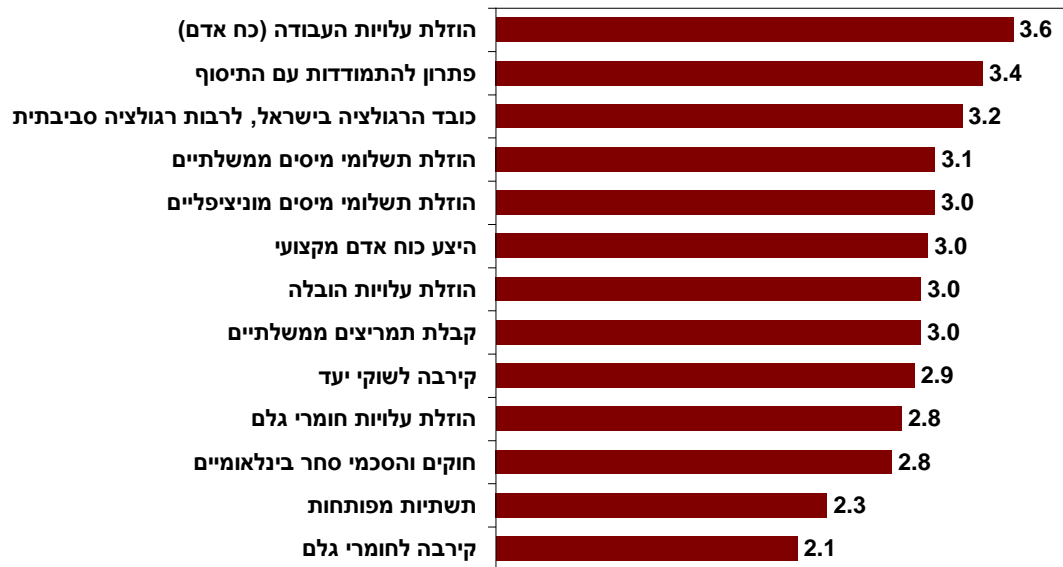
השיקולים להעברת הפעילות לחו"ל

בראש רשימת השיקולים שהמפעלים ציינו שבגינם הם מתכוונים להעביר פעילות ייצור לחו"ל דורגו הגורמים הבאים (לפי סולם של 1= חשיבות נמוכה עד 5=חשיבות גבוהה):

- ◀ הוזלת עלויות כוח העבודה (ציון של 3.6)
- ◀ פתרון להתמודדות עם התיסוף (3.4)
- ◀ כובד הרגולציה בישראל (3.2)
- ◀ הוזלת תשלומי מיסים ממשלתיים (3.1)
- ◀ הוזלת תשלומי מיסים מוניציפאליים (3.0)

השיקולים להעברת הפעילות לחו"ל

בסולם של 1 (חשיבות נמוכה) ועד 5 (חשיבות גבוהה)

בהשוואה לסקר הקודם, ניכר כי הוזלת עלויות כוח העבודה נותר השיקול המרכזי שבגינו שוקלות החברות להעביר פעילות ייצור לחו"ל (ציון של 3.6 מתוך 5 בסקר הנוכחי לעומת 3.5 בסקר הקודם), אך קירבה לשוקי היעד והוזלת תשלומי מיסים מוניציפאליים (שהיו אף הם בראש רשימת השיקולים בסקר הקודם עם ציון של 3.4) הפכו משניים אל מול שיקולי התיסוף והרגולציה אשר בלטו סקר הנוכחי.

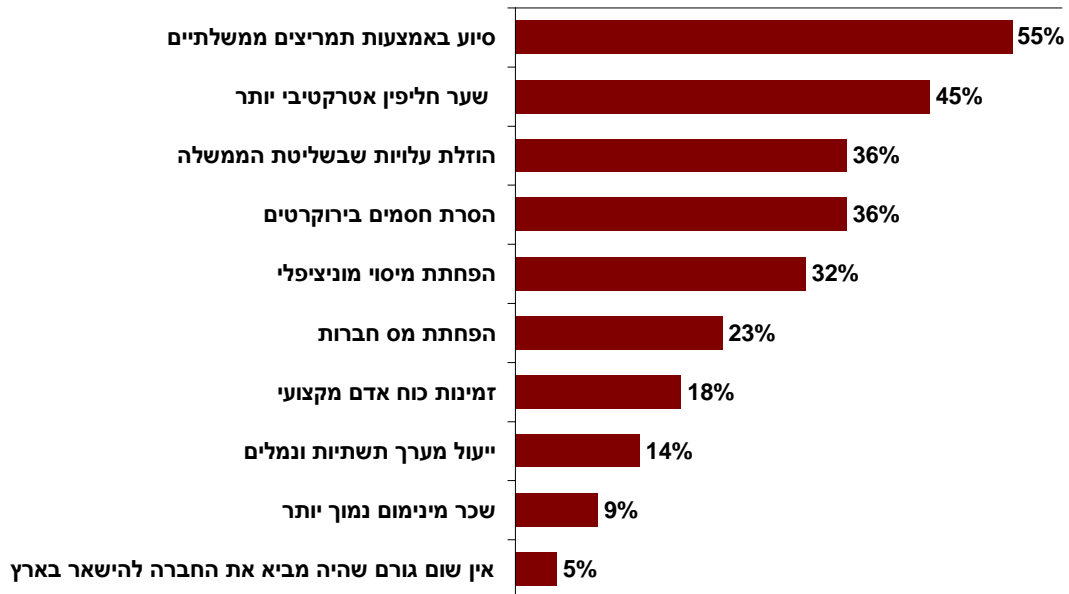
א ג ף כ ל כ ל ה

המחלקה למחקר כלכלי

תמריצים להשאת פעילות הייצור בארץ

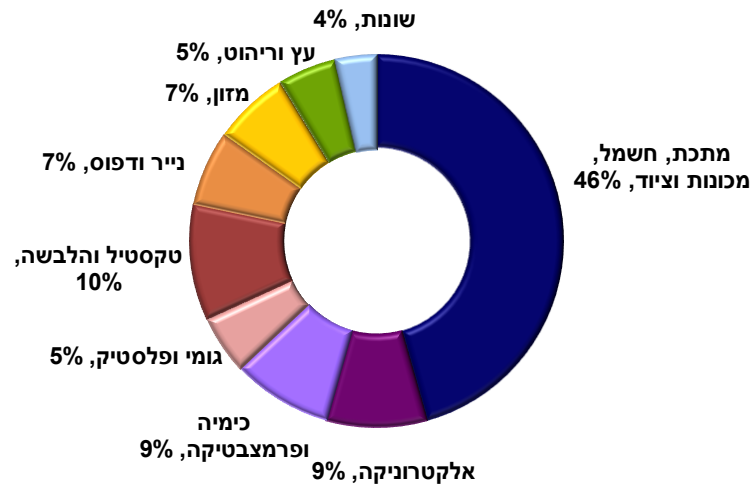
למרות כוונתן להעביר פעילות ייצור לחו"ל, ציינו החברות כי ישנם מספר גורמים אשר היו מתמריצים אותן להשאיר את פעילות הייצור בארץ, ובהם **סיוע באמצעות תמריצים ממשלתיים** (כך ציינו 55% מהחברות), **שער חליפין אטרקטיבי יותר** (45%), **הסרת חסמים בירוקרטים והוזלת עלויות שבשליטת הממשלה** (36%) ו**הפחתת מיסוי מוניציפאלי** (32%).

מה היה גורם לחברה להשאיר את פעילות הייצור בארץ?

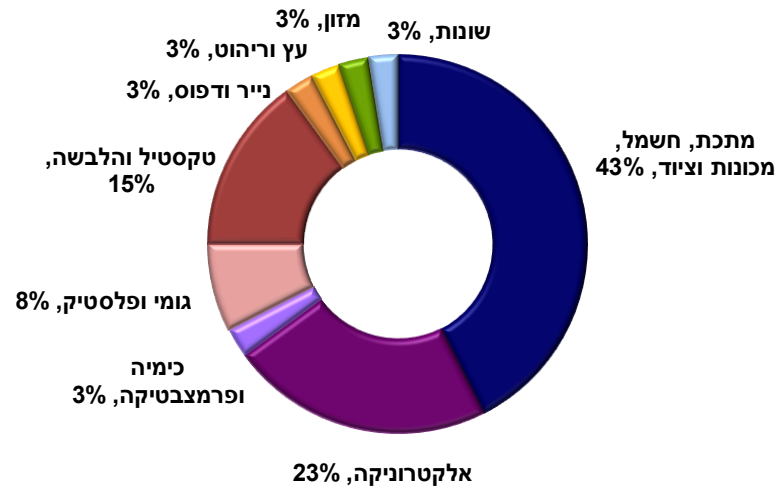

התפלגות כלל החברות לפי ענף

התפלגות החברות להן יש פעילות בחו"ל לפי ענף

אגף כלכלה

המחלקה למחקר כלכלי

התפלגות החברות המתכוונות להעביר פעילות לחו"ל לפי ענף

